

Metotreksaatti – lääkeohje

Trexan®, Metoject®, Methotrexat®, Methotrexate®

Vaikutustapa

- Metotreksaatti on immunosuppressiivinen lääke, jolla on tulehdusta lievittävä vaikutus. Sitä käytetään muun muassa Crohnin taudin, reuman ja muiden kroonisten niveltulehdusten sekä systeemisten sidekudossairauksien hoidossa.
- Lääkkeen vaikutus alkaa hitaasti 2-3 kuukauden kuluessa hoidon aloittamisesta. Hoitoa jatketaan yleensä vuosia sairauden aktivoitumisen estämiseksi.

Annostus

- Lääke otetaan **kerran viikossa** joko tablettina tai pistoksena ihon alle. Aloitusannos on yleensä 7,5 – 10mg /vko ja annos nostetaan muutaman viikon kuluessa 15 – 25mg:aan viikossa.
- Vatsavaivojen tai riittämättömän tehon vuoksi voidaan vaihtaa tableteista pistoksena annettavaan metotreksaattiin. Tällöin annos on tavallisesti 20 – 25mg viikossa.
- Metotreksaatin ohessa käytetään foolihappoa, joka vähentää metotreksaatin haittavaikutuksia. Foolihapon annos on 3 – 5mg ja se otetaan useimmiten yhtenä annoksen 4 – 5 tuntia metotreksaatin jälkeen.

Lääkkeen ottaminen

- Lääkkeet kannattaa ottaa aina samana viikontähtänä.
- Tabletit otetaan aterian yhteydessä runsaan nesteen kera. Maitotuotteet voivat heikentää metotreksaatin imeytymistä.
- Metotreksaatti-ruiskeet potilaat oppivat yleensä pistämään itse.

Sivuvaikutukset

- Tavallisimpia haittoja ovat pahoinvointi ja vatsavaivat. Harvinaisempina haittoina voi esiintyä suun limakalvojen tulehtumista, hiustenlähtöä ja ripulia.
- Lääke voi aiheuttaa muutoksia veren kuvassa ja maksa-arvoissa. Tämän vuoksi hoidon aikana seurataan säännöllisesti verikokeita.
- Maksa-arvoihin kohdistuvat haitat ovat varsin yleisiä mutta harvoin vakavia. Niiden ehkäisemiseksi kohtuus alkoholin käytössä on suositeltavaa.
- Harvinaisena haittana voi ilmetä keuhkojen toimintahäiriötä, joka ilmenee yskänä ja hengenahdistuksena. Mikäli em. oireita ilmenee, tulee ottaa yhteyttä hoitavaan lääkäriin.

Turvakokeet

- Lääkkeen käyttöturvallisuuden vuoksi hoitoon kuuluvat säännölliset laboratoriotarkastukset.

- Verikokeita otetaan hoidon alkuvuikoina n. 2 viikon välein kahden kuukauden ajan ja sen jälkeen 3 - 4 kuukauden välein niin kauan kuin lääkehoito jatkuu.

Raskaus ja imetys

- Metotreksaatin käyttö raskauden ja imetyksen aikana ei ole sallittua. Lääkityksen aikana sekä miesten että naisten on huolehdittava luotettavasta ehkäisystä ja raskautta suunniteltaessa ehkäisyä tulee jatkaa vähintään 6kk lääkityksen lopettamisen jälkeen.

Rokotukset

- Kansallisen rokotusohjelman mukaisten rokotusten olisi hyvä olla ajan tasalla ennen hoidon aloitusta
- Influenssa-rokote kannattaa ottaa joka syksy
- Myös hepatiitti B-rokotteen ottaminen on suositeltavaa
- **Metotreksaattihoidon aikana on vältettävä eläviä viruksia sisältävien rokotteiden ottoa** (BCG-, MPR-, keltakuume-, vesirokko-, vyöruusu-, oraalinen polio- ja oraalinen lavantautirokote)
- **Hoidon aikana voi turvallisesti ottaa inaktivoituja mikrobeja tai antigeenin osia sisältäviä rokotteita** (Pneumokokki, Meningokokki, Haemophilus influenzae, Difteria ja tetanus (dT), Influenssarokote, Hepatiitti A ja B)
- Muiden rokotteiden osalta suositellaan keskustelemaan lääkärin kanssa